

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	7-25/287983
Otsuse kuupäev	10.02.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	OÜ Planeedi Ehitus vaidlustus Viljandi Linnavalitsuse riigihankes „Viljandi Hooldekodu hoone Lastekodu 6-2 ümberehitus“ (viitenumber 287983) OÜ Planeedi Ehitus kõrvaldamise ja Osaühing E.R.O. Ehitus pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, OÜ Planeedi Ehitus, esindaja Tuulikki Laesson Hankija, Viljandi Linnavalitsus, esindajad Ene Rink, Margit-Marit Raudsepp
Vaidlustuse läbivaatamine	Kolmas isik Osaühing E.R.O. Ehitus Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

Riigihangete seaduse § 197 lg 1 p 5 ja § 198 lg 1 alusel

- 1. Rahuldada OÜ Planeedi Ehitus vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Viljandi Linnavalitsuse 06.01.2025 korraldus nr 6 OÜ Planeedi Ehitus kvalifitseerimata jätmise osas ja Osaühing E.R.O. Ehitus pakkumuse edukaks tunnistamise osas ning 27.02.2025 korraldus nr 37 OÜ Planeedi Ehitus kõrvaldamise osas.**
- 2. Mõista Viljandi Linnavalitsuselt OÜ Planeedi Ehitus kasuks välja tasutud riigilõiv 640 eurot ja esindaja kulud 1 100 eurot (käibemaksuta).**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 12.12.2024 avaldas Viljandi Linnavalitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris

lihthankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Viljandi Hooldekodu hoone Lastekodu 6-2 ümberehitus“ (viitenumber 287983) (edaspidi Riigihange) hanketeate.

2. 10.01.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) OÜ Planeedi Ehitus (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele jätta Vaidlustaja kvalifitseerimata ja tunnistada edukaks Osaühing E.R.O. Ehitus (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus (06.01.2025 korraldus nr 6).

3. Vaidlustuskomisjon teatas 16.01.2025 kirjaga nr 12.2-10/7 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 21.01.2025 ja neile vastamiseks 24.01.2025. Hankija taotluse alusel Vaidlustuskomisjon pikendas vastamise tähtaega kuni 28.01.2025.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks Hankija.

Hankija muutis vaidlustatud otsust, võttis vastu uue korralduse (27.01.2025 nr 37). Kuna tegemist on varasema korralduse ja ühtlasi vaidlustatud otsuse muutmisega, andis vaidlustuskomisjon 29.01.2025 Vaidlustajale ja Kolmandale isikule tähtaja täiendavate seisukohtade esitamiseks – 31.01.2025.

Hankijal Viljandi Linnavalitsusel palus vaidlustuskomisjon anda hiljemalt 31.01.2025 teada, millisel õiguslikul alusel on Vaidlustaja Riigihangest kõrvaldatud.

Vaidlustuskomisjon pidas vajalikuks selgitada, et tegemist on lihthankemenetlusega, mille puhul RHS-ist ei tulene alust kohaldada RHS § 95 lg-s 4 nimetatud kõrvaldamise aluseid. RHS-st lähtuvalt pidi Viljandi Linnavalitsus kontrollima enne hankelepingu sõlmimist seda, kas eduka pakkumuse esitajal puuduvad RHS § 95 lg-s 1 toodud kõrvaldamise alused.

Vaidlustuskomisjon palus Viljandi Linnavalitsusel hiljemalt 31.01.2025 anda teada dokument, milles tuleneb õigus kohaldada selles lihthankemenetluses RHS § 95 lg 4 p-i 8.

Viljandi Linnavalitsus vastas 31.01.2025 järgmiselt:

„Vastuseks vaidlustuskomisjoni päringule, selgitab Hankija, et riigihangete seaduse § 125 lg 7 kohaselt avaliku sektori hankija kontrollib enne hankelepingu sõlmimist ettevõtjal käesoleva seaduse § 95 lõikes 1 sätestatud kõrvaldamise aluste puudumist. Seega riigihangete seadusest lähtuvalt pidi Viljandi Linnavalitsus kontrollima enne hankelepingu sõlmimist seda, kas eduka pakkumuse esitajal puuduvad riigihangete seaduse § 95 lg-s 1 toodud kõrvaldamise alused.

Viljandi Linnavalitsus selgitab, et põhjendused eduka pakkuja kõrvaldamise osas on toodud 28.01.2025 korralduses nr 37.

Kuigi RHS § 95 lg 4 toodud kõrvaldamise aluste näol ei ole tegemist kohustuslike kõrvaldamise alustega on hankija kohaldatud RHS § 95 lg 4 sätestatu tulenevalt hankija põhjendatud kartusega, et eduka pakkuja näol ei ole tegemist usaldusväärse pakkujaga seoses tema varasema rikkumistega ning ka muude avastatud asjaoludega.

Hankija on seisukohal, et 28.01.2025 täiendav seisukoht ning 27.01.2025 korraldus sisaldavad hankija hinnanguid ning kaalutlusi seoses eduka pakkuja kõrvaldamisega.“

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, OÜ Planeedi Ehitus, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. 06.01.2025 korralduses nr 6 Hankija:

- 1) tunnistas kõik esitatud pakkumused vastavaks;
- 2) tunnistas edukaks Vaidlustaja pakkumuse;
- 3) otsustas mitte kvalifitseerida Vaidlustajat, sest Vaidlustaja on eelnevalt sõlmitud hankelepingute tingimusi oluliselt rikkunud;
- 4) tunnistas edukaks Osaühing E.R.O. Ehitus pakkumus;
- 5) jättis Osaühing E.R.O. Ehitus Riigihankest kõrvaldamata ning kvalifitseeriti ja otsustas temaga sõlmida hankelepingu.

Vaidlustaja on seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise kohta on õigusvastane ja seetõttu tuleb tunnistada kehtetuks ka Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise kohta.

4.2. Hankija näib olevat Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise tuginenud asjaolule, et Vaidlustaja on eelnevalt sõlmitud hankelepingute tingimusi oluliselt rikkunud, mille tulemusena on hankelepingud hankijate poolt üles öeldud. Selle asjaolu tõttu puudub Hankijal kindlus, et hankeleping vastavalt tingimustele täidetud saaks.

„Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“ kohaselt *ei sõlmi hankija hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkujat RHS § 95 lõikes 1 ning lõikes 4¹ toodud juhtudel*. Hankija ei ole aga vaidlusaluses otsuses toonud välja ühtegi sellist asjaolu, mis on nimetatud RHS § 95 lg-s 1 või § 95 lg-s 4¹. Vaidlusalusest otsusest ka ei nähtuks, et Hankija heidaks Vaidlustajale ka ette, et Vaidlustaja näol oleks tegemist § 95 lg-s 1 või lg-s 4¹ eeldustele vastava pakkujaga.

Vaidlustaja esitas pakkumuse, milles kinnitas, et tal puuduvad RHS § 95 lg-s 1 ja lg-s 4¹ sätestatud kõrvaldamise alused.

4.3. Vaidlusalusest otsusest ei nähtu ühtegi Hankija kaalutlust ega põhjendust, miks on Hankija pidanud Vaidlustaja suhtes välja toodud hankelepingu rikkumisi oluliseks või pidevaks ning kas rikkumine toimus hankelepingute oluliste tingimuste suhtes või mitte.

RHS § 97 lg 3 sätestab, et hankija võib kohaldada RHS §-i 97 ka riigihangetes, mille eeldatav maksumus on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär, sätestades selle võimaluse riigihanke alusdokumentides. Vaidlust ei ole selles, et Riigihankes ei ole Hankija seda võimalust sätetanud, kuid samas nähtub Hankija vaidlusalusest otsusest, et Hankija on soovinud Vaidlustajat kõrvaldada alusel, mille suhtes RHS § 97 lg 1 näeb ette heastamise võimaluse.

4.4. RHR-st nähtub, et Vaidlustajale on tehtud etteheiteid riigihangete viitenumbrid 265885 ning 265515 raames.

4.4.1. Riigihankes viitenumber 265885 heideti Vaidlustajale ette, et töövõtja (Vaidlustaja) ei täitnud lepingulisi kohustusi: ei esitanud lepingus nõutud dokumente ja ei alustanud töid lepingus ettenähtud tähtaja jooksul.

Vaidlustaja esitas selle hanke raames hankijale ka vastuväite lepingu lõpetamise osas (vaidlustuse lisa nr 4). Laskumata detailselt lepingu lõpetamisega seotud asjaoludesse, on

oluline rõhutada, et vastav hankeleping nägi ette, et töövõtja on kohustatud töid alustama hiljemalt 10 päeva jooksul pärast lepingu allkirjastamist ning tööde üheks osaks oli ka vana abihoone lammutamine. Tööde aluseks olnud ehitusluba ei näinud aga ette ehitise lammutamist, vaid üksnes (uue) ehitise püstitamise. Seetõttu oli vajalik ka lammutusprojekti koostamine. Samas ei olnud Vaidlustajal võimalik alustada töid enne, kui on saadud ehitise lammutamiseks ehitusprojekt. Pärast lammutusprojekti valmimist oli Vaidlustaja valmis koheselt töid alustama, kuid Hankija oli selleks ajaks juba hankelepingu üles öelnud. Hankija kuulutas välja uue riigihanke ning sõlmis hankelepingu uue pakkujaga, kes teostas Hankija poolt soovitud tööd võrreldes Vaidlustaja poolt esitatud pakkumusega 23 679,98 euro võrra odavamalt.

Seega ei ole kuidagi põhjendatud pidada Vaidlustaja suhtes välja toodud rikkumist oluliseks ning Vaidlustaja on ka sellega seonduvalt otsustanud edaspidi heastamiseetmena enne pakkumuse tegemist põhjalikumalt kontrollida seda, kas hankija poolt on eelnevalt taotletud ja saadud kõik tööde teostamiseks vajalikud avalikõiguslikud load ja nõusolekud. Antud juhul takistas töödega alustamist asjaolu, et puudus lammutusprojekt.

4.4.2. Riigihankes viitenumber 265515 heideti Vaidlustajale ette, et töövõtja ei esitanud tähtaegselt: a) täitmistagatist; b) ajagraafikut; c) kindlustusi. Eeltoodust tulenevalt ei olnud hankijal võimalust ehitusplatsi üle anda, sest ehitusplatsi üleandmise eelduseks on töövõtja ehitustegevuse vastutuskindlustuse ja ehituse koguriskikindlustuse lepingute koopiade esitamine. Hankijal, arvestades töövõtjapoolseid rikkumisi, puudus kindlus, et töövõtja on suuteline lepingut tähtaegselt täitma, mistõttu leping lõpetati ennetähtaegselt.

Antud hankemenetluses pöördus Vaidlustaja pärast tema pakkumuse edukaks tunnistamist inimliku eksituse tõttu liiga hilja ehituse koguriskikindlustust ning ehitustegevuse vastutuskindlustust pakkuvate teenusepakkujate poole ning seetõttu tekkis viivitus asjakohaste kindlustuslepingute sõlmimiseks. See omakorda takistas hankijal ehitusplatsi üleandmist ning kuna hankijal oli töödega äärmiselt kiire, siis otsustas hankija hankelepingu ettetähtaegselt üles öelda. Vaidlustajale etteheidetava rikkumisega ei tekitatud hankijale olulist kahju ning Vaidlustaja hinnangul ei ole tegemist samuti sellise rikkumisega, mida tuleb pidada sedavõrd oluliseks, et hankijal ei saaks tekkida kindlust hankelepingu täitmiseks selle hanke raames.

Vaidlustaja on rikkumisest tulenevalt võtnud kasutusele ka täiendavad meetmed edaspidiste samasisuliste probleemide ärahoidmiseks ning pöördub nüüd koguriskikindlustust ja vastutuskindlustust pakkuvate ettevõtjate poole aegsasti ning arvestab võimalike puhkuste perioodide ja muude selliste asjaoludega, mis ei sõltu üksnes vaidlustajast endast.

4.4.3. Vaidlustajaga on sõlmitud pärast mõlemat eeltoodud rikkumist raamleping Siseministeeriumiga (riigihange viitenumber 263812) ning hankeleping Tallinna Kesklinna Valitsusega (riigihange viitenumber 263676). Kui Vaidlustaja näol oleks tegemist ebausaldusväärse pakkujaga ning eeltoodud rikkumised tooksid kaasa olukorra, kus Hankija ei saaks Vaidlustajat usaldada, siis ei oleks Vaidlustajaga sõlminud hankelepinguid ka eelpool toodud hankijad.

4.5. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

Hankija 06.01.2025 otsus on õigusvastane ka seetõttu, et Hankija ei ole nõuete kohaselt täitnud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest võrsuvat ja RHS § 96 lg-s 5 konkretiseeritud pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise otsuse põhjendamise kohustust.

4.6. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.6.1. RHS § 125 lg 7 ei näe ette, et hankija võiks kõrvaldada pakkuja menetlusest § 95 lg 4 alusel. Juhul kui Hankija soovis seda võimalust kasutada, tuli Hankijal selgesõnaliselt see tingimus ette näha või teha viide RHS § 95 lg-le 4. Seda aga Hankija ei ole teinud.

4.6.2. Hankija ei ole ka oma 27.01.2025 korralduses esitanud selliseid põhjendusi, millest nähtuks Hankija õiguspärane kaalumine

Hankija on 27.01.2025 korralduses asunud seisukohale, et kuna pakkuja ei ole varasemaid ülesütlemisi vaidlustanud, siis järelikult on pakkuja olnud otsustega nõus. Selline põhjendus on selgelt õigusvastane ning ka alusetu. Vaidlustaja ainsaks kaitstavaks õigushüveks saakski kohtusse pöördumisel olla üksnes ebaõiglase ja alusetu märke kustutamise nõudmine riigihangete registrist, kuid selle eesmärgi saavutamine kohtumenetluse läbi ei ole Vaidlustaja hinnangul kooskõlas kohturessursi ökonoomse kasutamisega (ning samuti on küsitav sellise kohtumenetluse perspektiiv) ja seda võib isegi pidada menetlusõiguse kuritarvitamiseks

Vaidlustaja taotleb ka Viljandi Linnavalitsuse 27.02.2025 korralduse nr 37, millega muudeti 06.01.2025 korralduse nr 6 p-i 3, kehtetuks tunnistamist.

5. Hankija, Viljandi Linnavalitsus, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Hankija tuvastas kõrvaldamise aluste kontrolli käigus, et Vaidlustaja on 2023 kahel korral oluliselt rikkunud sõlmitud hankelepingute tingimusi, mille tulemusena on leping üles öeldud hankijate poolt (riigihanked viitenumbritega 265885 ja 265515). Tuvastatud lepingurikkumised annavad Hankijale põhjendatud aluse kahelda, et pakkuja ei suuda hankemenetluse tulemusel sõlmitavat hankelepingut nõuetekohaselt täita. Seetõttu on Hankija hinnanud, et rikkumised on oma iseloomult olulised ning annavad aluse pakkumuse kõrvaldamiseks vastavalt RHS § 95 lg 4 p-le 8.

5.2. Hankija on teadlik, et olulise lepingurikkumise hindamisel tuleb arvestada rikkumise olemust, selle ulatust ja tagajärgi. Kuivõrd Vaidlustaja lepingu rikkumised on toonud kaasa edaspidi hankelepingu ülesütlemist ja/või sellest taganemist, on alust arvata, et tegemist olulise lepingurikkumisega.

Vaidlusaja ei ole esitanud Hankijale piisavaid tõendeid selle kohta, et rikkumised oleksid asjakohaselt heastatud või et sarnased rikkumised tulevikus vältimatult ei kordu. Vaidlustaja esitatud üldised väited või deklaratsioonid ei ole käsitletavad piisavate tõenditena RHS § 97 tähenduses.

Hankija on seisukohal, et kuivõrd tema eesmärk hankemenetluse algatamisel seisnes selles, et aadressil Lastekodu 6-2 asuv Viljandi Hooldekodu hoone oleks ümberehitatud ja seda ka vastava kvaliteediga ning lepingus toodud tingimustega kooskõlas, siis annab RHS § 95 lg 4 Hankijale kaalutusõiguse hinnata, kas Hankija poolt tuvastatud rikkumised on olulised ja kas need mõjutavad pakkuja usaldusväärsust käesoleva hankelepingu täitmisel. Käesoleval juhul on Hankija hinnanud, et Vaidlustaja rikkumised viitavad süsteemsetele ja olulistele probleemidele, mis seavad kahtluse alla pakkuja võime täita hanke objektiks olev leping

nõuetekohaselt.

5.3. Hankija täiendavad seisukohad

5.3.1. Üldjuhul Viljandi Linnavalitsuse korraldused (otsused) ei sisalda detaile hankemenetluste kohta. Küll aga seisukohad ja hinnangud on esitatud hankekomisjoni protokollides, mida saadetakse osapooltele välja ainult kvalitatiivse hindamise puhul. Teistel juhtudel on hankekomisjoni protokoll salvestatud riigihangete registrisse või saadetud hankes osalenutele vastava soovi korral. Kõnealuselises riigihankes ei ole nimetatud dokumenti keegi pakkujatest saada soovinud ja seega pole Hankija seda ka laiali saatnud.

5.3.2. Hankija tunnistab, et otsuses on eksitud sõnakasutusega ning pakkuja jäeti kvalifitseerimata, aga mitte kõrvaldamata. Viga sõnakasutuses ei muuda otsuse sisu, ehk pakkuja oli otsuse tulemusena hankemenetlusest kõrvaldatud ja temaga hankelepingut sõlmida pole võimalik. Hankija arutas vaidlustatud Viljandi Linnavalitsuse korraldusega seonduvat linnavalitsuse 27.01.2025 korralisel istungil ning võeti vastu uus korraldus.

Riigihangete registris teostatud kõrvaldamise aluste kontrolli käigus leidis hankekomisjon, et Vaidlustajal eksisteerivad varasemad lepingu rikkumised (hanked viitenumbri 265885 ja 265515).

Mõlemal juhul olid lepingud üles öeldud põhjusel, et Vaidlustaja ei asunud lepingut üldse täitma ning teadlikult hoidus oma lepinguliste kohustuste täitmisest. Eelviidatud lepingute ülesütlemised on jäänud Vaidlustaja poolt ka vaidlustamata, mis omakorda viitab asjaolule, et Vaidlustaja on otsustega nõus olnud ja sihilikult otsustanud neid lepinguid mitte täita.

Need asjaolud ei viita mingil juhul sellele, et Vaidlustaja on kuidagi oma mainet taastanud või üritanud varasemaid lepingurikkumisi heastada. Ei viita otsesele varasemate lepingurikkumiste heastamisele ka teiste hankijatega lepingute allkirjastamine kuivõrd nimetatud ei tähenda lõppkokkuvõttes nende lepingute nõuetekohast täitmist.

Antud olukorras on Hankijale teada, et viimasest neljast hankelepingust on Vaidlustaja otsustanud kahte neist sihilikult mitte täita. Need lepingu ülesütlemised on teada ka Vaidlustajale, sest andmed on avalikult riigihangete registris nähtavad.

5.3.3. Vaidlustaja on teadlikult loobunud võetud kohustuste täitmisest ja pole ette võtnud ühtegi sammu oma maine parandamiseks.

Riigihangete registrist proovis Hankija leida teisi andmeid Vaidlustaja usaldusväärsuse kohta läbi avalike registrite. Äriregistris olevate andmetega tutvumisel tuvastas Hankija ka teisi asjaolusid, mis ei paranda ilmselgelt Vaidlustaja usaldusväärsust Hankija silmis.

Hankija on veendunud, et Vaidlustaja Riigihankes kõrvaldamine oli õiguspärane.

6. Kolmas isik, Osühing E.R.O. Ehitus, oma seisukohti ei esitanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. 06.01.2025 korralduses nr 6 on Hankija otsustanud *mitte kvalifitseerida lihthankes edukas pakkuja Planeedi Ehitus OÜ pakkumust, sest pakkuja on eelnevalt sõlmitud hankelepingute*

tingimusi oluliselt rikkunud. Rikkumiste tulemusena on hankelepingud hankijate poolt üles öeldud. Antud asjaolule tuginedes ei ole hankijal kindlust, et hankeleping vastavalt tingimustele täidetud saab.

27.01.2025 korralduses nr 37 on Hankija otsustanud järgmist:

„ Riigihankes 287983 kontrollis hankija pakkujate kõrvaldamise aluseid, konkreetselt asjaolu, kas edukas pakkuja Planeedi Ehitus OÜ on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi (RHS § 95 lg 4 p 8).

Teostatud kontrolli tulemused kajastuvad hankekomisjoni 02.01.2025 protokollis nr 13-17/25/1- 1.

Protokollis kajastatu alusel ning riigihangete registris teostatud kõrvaldamise aluste kontrolli käigus leidis hankekomisjon, et pakkujal Planeedi Ehitus OÜ (16170359) eksisteerivad varasemad lepingu rikkumised (hanked viitenumbriaga 265885 ja 265515). Antud lepingute kontrolli raames selgus, et riigihankes viitenumbriaga 265885 on hankija poolt öeldud, et: /.../ "töövõtja ei täitnud lepingulisi kohustusi: ei esitanud lepingus nõutud dokumente ja ei alustanud töid lepingus ettenähtud tähtaja jooksul." /.../ Planeedi Ehitus OÜ ei ole antud lepingu ülesütlemist vaidlustanud.

Riigihankes viitenumbriaga 265515 on välja toodud, et:

/.../

"Töövõtja ei esitanud tähtaegselt:

- a) täitmistagatist;
- b) ajagraafikut;
- c) kindlustusi.

Eeltoodust tulenevalt ei olnud hankijal võimalust ehitusplatsi üle anda, sest ehitusplatsi üleandmise eelduseks on töövõtja ehitustegevuse vastutuskindlustuse ja ehituse koguriskikindlustuse lepingute koopiade esitamine.

Hankijal, arvestades Töövõtjapoolseid rikkumisi, puudus kindlus, et Töövõtja on suuteline lepingut tähtaegselt täitma, mistõttu leping lõpetati ennetähtaegselt."

/.../

Mõlemal juhul olid lepingud üles öeldud põhjusel, et pakkuja ei asunud lepingut üldse täitma ning teadlikult hoidus oma lepinguliste kohustuste täitmisest. Eelviidatud lepingute ülesütlemised on jäänud pakkuja poolt ka vaidlustamata, mis omakorda viitab asjaolule, et pakkuja on hankijate otsustega nõus olnud ja sihilikult otsustanud neid lepinguid mitte täita. Nimetatud asjaolud ei viita kuidagi sellele, et pakkuja on kuidagi oma mainet taastanud või üritanud varasemaid lepingurikkumisi heastada.

Varasemate lepingurikkumiste heastamisele ei viita ka hilisem teiste hankijatega lepingute allkirjastamine kuivõrd nimetatu ei tähenda lõppkokkuvõttes nende lepingute nõuetekohast täitmist.

RHS § 97 lg 3 võib hankija kohaldada käesolevat paragrahvi, s.o heastamist, ka riigihangetes, mille eeldatav maksumus on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär. Kuivõrd riigihanke viitenumbriaga 287983 näol on tegemist lihthankega ei võimaldanud hankija hankemenetluse raames heastamist.

Seega asus hankija seisukohale, et pakkuja tuleb hankemenetluses kõrvaldada, kuid korralduses on ekslikult kasutatud sõna „mitte kvalifitseerida“.

Tulenevalt asjaolust, et Viljandi Linnavalitsuse korraldus 06.01.2025 on vaidlustatud riigihangete vaidlustuskomisjonis ning lähtudes menetlusökonoomiast ja võttes lauseks haldusmenetluse seaduse § 64 lg 1 ja 2 ning 70 lg 1 alusel:

1. Muuta korralduse punkti 3 ja sõnastada see järgmiselt:

Kõrvaldada lihthankes edukas pakkuja Planeedi Ehitus OÜ pakkumus, sest pakkuja on eelnevalt sõlmitud hankelepingute tingimusi oluliselt rikkunud. Rikkumiste tulemusena on hankelepingud hankijate poolt üles öeldud. Antud asjaolule tuginedes ei ole hankijal kindlust, et hankeleping vastavalt tingimustele täidetud saab.“

Kuigi ühes korralduses on otsustatud jätta Vaidlustaja kvalifitseerimata ja teises pakkumus kõrvaldada, on vaidlustuskomisjon seisukohal, et tegelikult on Hankija tahe olnud kõrvaldada Vaidlustaja Riigihankest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel.

8. Riigihanget korraldatakse lihthankemenetlusena, millisel juhul määrab Hankija riigihanke alusdokumentides lihthankemenetluse korra ja järgib RHS §-s 125 sätestatud nõudeid (RHS § 125 lg 2). Hankijal on kohustus järgida eelkõige RHS § 125 lg-s 5 loetletud RHS-i sätteid, mis on sätestatud kohustuslikena, sh riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, kuid ülejäänud RHS-i sätteid on Hankija kohustatud järgima niivõrd, kuivõrd nendest on Hankija lihthankemenetluse korras lähtunud või nende kohaldamise välistanud.

RHS § 125 lg-st 7 tulenevalt avaliku sektori hankija kontrollib enne hankelepingu sõlmimist ettevõtjal käesoleva seaduse § 95 lõikes 1 sätestatud kõrvaldamise aluste puudumist, [---]. Seega tuleneb RHS-st Hankijale kohustus kontrollida edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujal RHS § 95 lg-s 1 sätestatud kõrvaldamise aluste puudumist. Seega RHS-ist tulenevalt pidi Hankija kontrollima eduka pakkumuse esitanud pakkujal RHS § 95 lg-s 1 loetletud kõrvaldamise aluste puudumist.

Juhul, kui Hankija oleks Riigihankes soovinud edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujal kontrollida ka RHS § 95 lg-s 4 toodud kõrvaldamise aluste puudumist, oleks tulnud Riigihanke alusdokumentides nimetada kõrvaldamise alused, mida konkreetses Riigihankes kohaldatakse. Lihthankemenetluses ei näe RHS ette RHS § 94 lg-s 4 loetletud kõrvaldamise aluste puudumise kontrollimist.

9. Riigihanke alusdokumentidest nähtub, et Hankija pole kehtestanud pakkujatele kvalifitseerimise tingimusi.

„Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimise tingimused“ on sõnastatud järgnevalt:

„**KÕRVALDAMISE ALUSED**

RHS § 95 LÕIKES 1 JA LÕIKES 4.1 SÄTESTATUD KÕRVALDAMISALUSTE PUUDUMINE

Hankija ei sõlmi hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkuja või taotleja: 1) keda või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liiget või muud seaduslikku või asjaomase riigihankega seotud lepingulist esindajat on karistatud kuritegelikus ühenduses osalemise, aususe kohustuse rikkumise või korruptiivse teo, kelmuse, terroriakti toimepaneku või muu terroristliku tegevusega seotud kuriteo või sellele kihutamise, kaasaaitamise või selle katse, rahapesualase süüteo või terrorismi rahastamise eest; 2) keda või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liiget või muud seaduslikku või asjaomase riigihankega seotud lepingulist esindajat on karistatud riigis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamise või välismaalase Eestis töötamise tingimuste rikkumise võimaldamise, sealhulgas seaduses sätestatud töötasu määrast väiksema töötasu maksmise eest; 3) keda või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liiget või muud seaduslikku või asjaomase

riigihankega seotud lepingulist esindajat on karistatud laste tööü ebaseadusliku kasutamise või inimkaubandusega seotud teo eest; 4) kellel on riikliku maksu, makse või keskkonnatasu maksuvõlg maksukorralduse seaduse tähenduses või maksu- või sotsiaalkindlustusmaksete võlg tema asukohariigi õigusaktide kohaselt; 5) kes või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige on rahvusvahelise sanktsiooni subjekt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse tähenduses; 6) kellel on hankija asukoha järgse, ühishanke puhul iga ühishankija asukoha järgse, või kui hankijaks on kohaliku omavalitsuse üksuste ühendus, iga ühendusse kuuluva hankija asukoha järgse kohaliku maksu maksuvõlg maksukorralduse seaduse tähenduses.

Kehtib: Kõik osad

Küsimused ettevõtjale:

1) Kas pakkuja kinnitab, et tal puuduvad RHS § 95 lg 1 ja lg 4.1 sätestatud kõrvaldamise alused?

(Raadionupp valikutega "Jah/Ei")

Seega Hankija on selles Riigihankes (lihthankemenetlus) RHS § 95 lg-st 4 üle võtnud ainult RHS § 95 lg 4 p-i 1- hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kellel on hankija asukohajärgse kohaliku maksu maksuvõlg maksukorralduse seaduse tähenduses. RHS § 95 lg 4 p 1 on aga alates 01.06.2022 kehtetu.

Isegi kui Hankijal tekkis kartusega, et Vaidlustaja (või ka mõne teise pakkuja) näol ei ole tegemist usaldusväärse pakkujaga seoses tema varasema rikkumistega ning ka muude avastatud asjaoludega, ei saanud Hankija Riigihankes asuda kohaldama selliseid kõrvaldamise aluseid (RHS § 95 lg 4), mida Riigihanke alusdokumentides polnud.

10. Lähtudes sellest, et RHS § 95 lg 4 p-i 8 ei ole selles Riigihankes üle võetud ja pakkujatele teada antud, et see kohaldub, ei saanud Hankija kõrvaldada Riigihankest Vaidlustajat põhjendusel, et Vaidlustaja on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

Eeltoodust lähtuvalt tuleb tunnistada kehtetuks Hankija otsused Vaidlustaja kõrvaldada ja tunnistada edukaks Kolmanda isiku pakkumus.

11. Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks märkida järgmist.

RHS § 95 lg 4 p-des 2-12 on sätestatud loetelu nn vabatahtlikest kõrvaldamise alustest. Kui hankija soovib lihthankemenetluses mõnda neist kohaldada, siis tuleb see riigihanke alusdokumentides sätestada.

RHS § 95 lg 4 p-des 2-12 loetletud kõrvaldamise aluste esinemisel ei ole hankijal kohustust pakkujat hankemenetlusest kõrvaldamiseks, kuid ta võib seda teha asjakohase kaalutusotsusega. Kuid hankija võib ka pakkuja jätta kõrvaldamata, samuti asjakohase kaalutusotsusega.

Kui hankija tuvastab, et edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja on eelnevalt sõlmitud hankelepinguid rikkunud ja on kasutatud õiguskaitsevahendeid, tuleb hankijal kõigepealt võtta seisukoht, kas pakkuja on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust. RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamiseks ei piisa sellest, kui riigihangete registrisse on esitatud teave hankelepingu rikkumise kohta. Samuti ei saa

riigihangete registrisse hankelepingute rikkumise ja õiguskaitsevahendite rakendamise kohta teabe esitamata jätmisest teha järeldust, et RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamiseks ei ole faktiline koosseis täidetud. RHS § 98 lg 4 p 8 paneb seda pakkuja suhtes kohaldavale hankijale kohustuse hinnata hankelepingu(te) rikkumise asjaolusid.

Seega - RHS § 95 lg 4 p 8 näeb ette, et kõigepealt tuleb kindlaks teha faktilise koosseisu esinemine ja selle olemasolul kaaluda kõrvaldamist. Kõrvaldamise kaalumiseks peavad olema hinnatavad kõik hankelepingu rikkumisega seotud asjaolud.

Üksnes asjaolude väljaselgitamine võimaldab hankijal teha pakkuja usaldusvääruse hindamisel informeeritud kaalutlusotsuse. Argument, et hankijal ei oleks võimalik või hankija ei pea vajalikuks selgitada varasemate hankelepingute rikkumiste eest sanktsioneerimise põhjendatuse küsimuses välja lõplikku tõde, ei saa õigustada asjaolude uurimisest loobumist.

12. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

12.1. Hankijalt kuulub Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamiseks tasutud riigilõiv 640 eurot.

12.2. Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas kokku 1720,90 eurot (käibemaksuta) - 8,42 tunni õigusabi osutamise eest tunnitasega 140 eurot (käibemaksuta) ja 4,17 tunni õigusabi osutamise eest tunnitasega 130 eurot (käibemaksuta).

RHS § 199 lg-s 1 pole täpsustatud seda, millise detailsusega peab kulude koosseis olema esitatud. Vaidlustuskomisjon loeb piisavaks, kui on esitatud tegevused ja neile kulunud aeg. Selliselt on Vaidlustaja oma taotlused ka esitanud.

Vaidlustaja esindamise eest ja osutatud õigusabi eest on esimese arve tasunud ettevõtja, kes pole vaidlustusmenetluse osaline (PVH EHITUS OÜ). Vaidlustuskomisjon ei saa hakata hindama ettevõtjate omavahelisi suhteid – kui ettevõtjad on kokku leppinud, kes õigusabi eest tasub, siis ei saa vaidlustuskomisjon asuda seisukohale, et nii teha ei tohi. Küll aga on oluline see, et esitatud dokumentidest nähtuks, et teine ettevõtja on tasunud just selles vaidlustusmenetluses esindamise eest. Käesoleval juhul on Vaidlustaja 31.01.2025 PVH EHITUS OÜ-le tasunud 1720,90 eurot + käibemaks (maksekorraldus nr 1466) ja sellest tulenevalt on tõendatud ka, et see esimene arve on tasutud Vaidlustaja poolt.

12.3. Lepingulise esindaja kulude vajalikkuse ja põhjendatuse hindamisel võtab vaidlustuskomisjon arvesse läbitöötamist vajavate materjalide mahukust, vaidlustuste küsimuste keerukust, samuti menetluse kestust ja seda, et väljamõistetavad esindaja kulud ei tohiks tervikuna olla vaidlustusasja iseloomu ja tähtsust arvestades ilmselgelt ülepaistatud.

Vaidlustuskomisjon leiab, et Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud on mõnevõrra ülepaistatud. Vaidlustusasi ei ole harilikult keerukam ning on keskmisest vähem mahukam, Vaidlustajal puudus vajadus selles vaidlustusmenetluses esitada korduvalt samu põhjendusi.

Vaidlustuskomisjoni hinnangul on vajalikud ja põhjendatud Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud kokku 8 tundi (6 tundi tunnitasuga 140 eurot, 2 tundi tunnitasuga 130 eurot), seega kokku 1100 eurot (käibemaksuta), mis tuleb Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõista.

12.4. Hankija ja Kolmanda isiku kulud vaidlustusmenetluses jäävad nende enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ulvi Reimets